

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ (економіка зв'язку)

УДК 331.5:338.47:378

*Бондаренко О.М., Тардаскіна Т.М.
Бондаренко Е.М., Тардаскіна Т.Н.
Bondarenko E., Tardaskina T.*

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У СФЕРІ ЗВ'ЯЗКУ ДО РИНКУ ПРАЦІ

АДАПТАЦИЯ СТУДЕНТОВ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В СФЕРЕ СВЯЗИ К РЫНКУ ТРУДА

STUDENTS' ADAPTATION OF ECONOMIC SPECIALTIES OF TELECOMMUNICATIONS BRANCH TO A LABOR MARKET

Анотація. У статті розглядаються процеси адаптації майбутніх фахівців, менеджерів та економістів зв'язку до вимог сучасного ринку праці. На прикладі випускників Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова досліджуються запити та очікування майбутніх фахівців від першого робочого місця, а також рівень активності студентів випускних курсів по відношенню до власної адаптації.

Аннотация. В статье рассматриваются процессы адаптации будущих специалистов менеджеров и экономистов отрасли связи к требованиям современного рынка труда. На примере Учебно-научного института экономики и менеджмента Одесской национальной академии связи им. А.С. Попова исследуются запросы и ожидания будущих специалистов от первого рабочего места, а также уровень активности студентов выпускных курсов по отношению к собственной адаптации.

Summary. In the article the problems of future experts' adaptation such as managers and economists of telecommunications branch are considered according to the requirements of the modern labor market. As the example, requirements and expectations of future experts from the first workplace as well as a level of activity of final years students towards their own adaptation are investigated in Educational and scientific Institute of Economics and Management of A.S. Popov Odessa National Academy of Telecommunications.

Актуальність дослідження. В умовах ринкової економіки зросла потреба у високоякісних, на рівні світових стандартів, послугах зв'язку. Зв'язок відіграє важливу роль у виробничо-господарській діяльності підприємства, управлінні, задоволенні культурно-побутових потреб і зростанні інформаційної обізнаності населення. Сьогодні зв'язок – одна з найбільш динамічних галузей економіки України. Ці сучасні тенденції призводять до необхідності підготовки таких фахівців, як менеджери та економісти зв'язку, основна функція яких полягає в здійсненні управління та вирішенні економічних питань на підприємствах зв'язку в ринкових умовах. Від таких фахівців потрібний високий рівень професійних знань, активності, самостійності, гнучкості, нестандартності мислення, загальної та професійної культури. У цій складній ситуації питання про адаптацію студентів до професійної діяльності набуває особливої значущості. У процесі навчання більшість студентів вищих навчальних закладів (ВНЗ) розраховують на надані вищою освітою довгострокові вигоди, бо раніше диплом вищого навчального закладу автоматично давав випускникові повагу, престижну роботу, високу займану посаду. Але останнім часом диплом перестав бути простою автоматичною перепусткою у світ великих можливостей. Для того, щоб реалізувати себе в післявузівському житті, нинішнім студентам вже на перших курсах необхідно активно будувати власну кар'єру та самоудосконалюватись. Роботодавець на сучасному ринку праці висуває до управлінського персоналу особливі вимоги. Студенти повинні володіти не лише професійними знаннями та навичками, а й знаннями про нові технології, здатністю користуватися складними процедурами прийняття рішень, готовністю до ризику, комунікативними здібностями, умінням працювати з різними системами мотивації, знанням людей для вибору співробітників, умінням керувати людьми і т.д.

Формулювання мети статті (постановка завдання). *Метою цієї статті* є дослідження процесів адаптації майбутніх фахівців, менеджерів та економістів галузі зв'язку до вимог сучасного ринку праці на прикладі випускників Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова. Для цього проводиться аналіз запитів та очікувань майбутніх фахівців від першого робочого місця та виявлення рівня активності студентів випускних курсів Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова по відношенню до власної адаптації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сучасні умови вимагають постійного удосконалення професійної діяльності фахівця нового типу, який орієнтується у сучасному світі, де адаптація є постійною потребою особистості. У цьому зв'язку на перший план ставиться проблема адаптації майбутнього фахівця до професійної діяльності. Входячи у трудову діяльність у сучасних соціально-економічних умовах, випускник ВНЗ змушений адаптуватися також до нових вимог роботодавців та соціальних інститутів, регулюючих зайнятість. Зростання конкуренції на ринку праці поставило ВНЗ перед необхідністю не лише давати студентам професійну освіту, а й серйозно займатися питаннями адаптації та працевлаштування. Адаптація студента чи випускника навчального закладу до ринку праці являє собою процес пристосування його до вимог ринку і професійної діяльності. Метою можна вважати знаходження випускником повноцінного робочого місця. Тобто робота відповідної професії та рівня кваліфікації, що влаштовує його за умовами і режимом праці, заробітною платою, гарантіями зайнятості, можливостями кар'єрного і творчого зростання. Так, студент може брати активну участь в процесі адаптації, адаптуватись пасивно чи взагалі протидіяти власній адаптації. Студент, який бере активну участь у власній адаптації, цікавиться сучасними вимогами роботодавців, підвищує власну конкурентоспроможність на ринку праці, проходячи додаткові курси та тренінги має великі шанси на успішне працевлаштування. Менш результативною є пасивна поведінка студента по відношенню до власної адаптації. Студент, який адаптується пасивно, відвідує організовані ВНЗ заходи, але не робить більш ніж від нього обов'язково вимагається. Він не проявляє власної ініціативи та зацікавленості. Інколи трапляються студенти, які відмовляються від стану власної адаптованості. Вони не відвідують заходи з працевлаштування, що організуються, критикують сучасні підвищені вимоги роботодавців. Поведінка студента по відношенню до власної адаптації багато в чому залежить від того, як організований процес підготовки до виходу на ринок праці випускників у навчальних закладах.

Практично всі випускники після закінчення Інституту економіки та менеджменту Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова працевлаштовані. Академією проводиться система заходів щодо адаптації студентів до ринку праці. Це зустрічі з потенційними роботодавцями, Ярмарки вакансій, профорієнтаційні заходи, участь в конкурсах, що проводяться потенційними роботодавцями. Проте однією з особливостей нинішньої ситуації професійної підготовки та працевлаштування студентів і випускників ВНЗ є нижча зацікавленість деяких з них у власному професійному зростанні і перспективному початку кар'єри, ніж у компаній-роботодавців. Молоді люди не завжди виявляють високої активності в пошуках місця роботи і практики, самі компанії створюють для них умови, шукають і беруть на роботу. У цьому зв'язку особливо важливим постає питання про формування у студентів готовності до професійної діяльності і майбутнього працевлаштування, а також дослідження очікувань студентів від першого робочого місця. У рамках розглянутої проблеми була розроблена програма дослідження «Адаптація студентів ННІ Е та М ОНАЗ ім. О.С. Попова до вимог ринку праці» та проведено дослідження, яке дозволило виявити мотивацію випускників до вибору місця роботи, їх професійні плани, готовність до самостійного працевлаштування. Вибірка складала 186 студентів, які навчаються за трьома спеціальностями: «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)». З них 80 % склали студенти випускних груп. В опитуванні брали участь студенти бюджетної та контрактної форм навчання. Респондентам було поставлено питання: «Після закінчення академії Ви плануєте ...» (табл. 1; рис. 1).

Більшість студентів планує працювати за спеціальністю, але далеко не всі у галузі зв'язку. Так, працювати за спеціальністю у галузі зв'язку планують 3,2 % студентів бюджетної форми навчання та 16,1 % – контрактної. Працювати за спеціальністю не у галузі зв'язку планують 14 % студентів бюджетної форми навчання та 23,7 % – контрактної. Незначний відсоток – 17,2 % опитуваних бажають: отримувати подальшу освіту за спеціальністю (3,2 % студентів бюджетної форми навчання та 5,4 % – контрактної), отримувати другу освіту за іншою спеціальністю або працювати за іншою спеціальністю бажає 2,2 % студентів бюджетної форми навчання та 5,4 % – контрактної. Працювати за іншою спеціальністю припускає лише 1 % студентів бюджетної форми навчання.

Таблиця 1 – «Після закінчення академії Ви плануєте...»

№	Відповідь	Студенти бюджетної форми навчання	Студенти бюджетної форми навчання, (%)	Студенти контрактної форми навчання	Студенти контрактної форми навчання, (%)	Всього	Всього, (%)
1	Працювати за спеціальністю у галузі зв'язку	6	3,2	30	16,1	36	19,4
2	Працювати за спеціальністю не у галузі зв'язку	26	14	44	23,7	70	37,6
3	Отримувати подальшу освіту за спеціальністю	6	3,2	10	5,4	16	8,6
4	Отримувати другу освіту за іншою спеціальністю	4	2,2	10	5,4	14	7,5
5	Працювати за іншою спеціальністю	2	1	-	-	2	1,1
6	Вагаються	10	5,4	38	20,4	48	25,8
Всього:		54	29	132	71	186	100

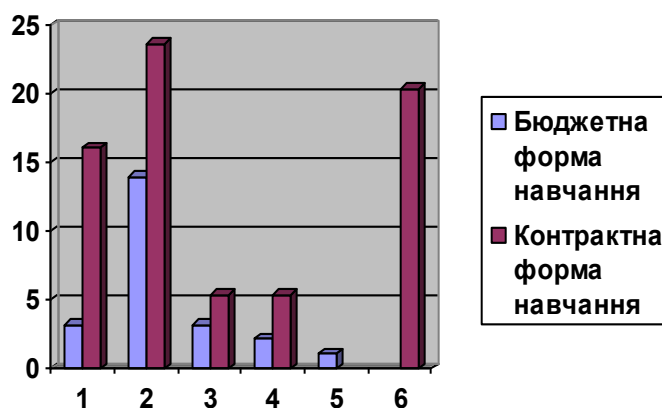

Рисунок 1 – «Після закінчення академії Ви плануєте...»

Насторожує досить великий відсоток студентів, які не визначились – 25,8 %, а саме 5,4 % студентів бюджетної форми навчання та 20,4 % – контрактної. На питання «Чи маєте Ви досвід роботи за спеціальністю?» та «Чи маєте Ви досвід роботи не за спеціальністю?» (табл. 2; рис. 2) відповіли 100 % опитаних студентів. Ці питання дозволяють проаналізувати кількість студентів, що спробували працювати, мають досвід та уявлення про реальні складності працевлаштування.

Таблиця 2 – «Чи маєте Ви досвід роботи за спеціальністю?»

№	Відповідь	Студенти бюджетної форми навчання	Студенти бюджетної форми навчання, (%)	Студенти контрактної форми навчання	Студенти контрактної форми навчання, (%)	Всього	Всього, (%)
1	Маю постійну роботу за спеціальністю	10	5,4	10	5,4	20	10,8
2	Лише спробував працювати за спеціальністю	6	3,2	20	10,8	26	14
3	Лише планую почати працювати за спеціальністю	12	6,5	20	10,8	32	17,2
4	Не маю досвіду роботи за спеціальністю	26	14	82	44,1	108	58,1
Всього:		54	29	132	71	186	100

З відповідей бачимо, що 10,8 % студентів мають постійну роботу за спеціальністю (з них 5,4 % студенти бюджетної форми навчання та 5,4 % контрактної). 14 % студентів лише спробували працювати за спеціальністю (із них 3,2 % студенти бюджетної форми навчання та 10,8 % – контрактної). 17,2 % студентів планують почати працювати за спеціальністю (із них 6,5 % студенти бюджетної форми навчання та 10,8 % – контрактної). Нажаль до закінчення академії 58,1 % студентів вважають, що не мають досвіду роботи за спеціальністю (із них 14 % студенти бюджетної форми навчання та 44,1 % – контрактної).

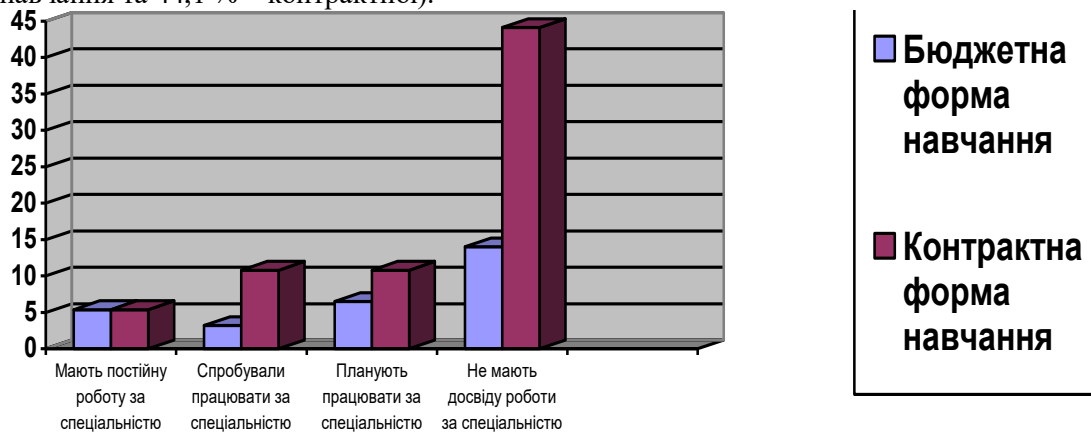

Рисунок 2 – «Чи маєте Ви досвід роботи за спеціальністю?»

Дещо більше студентів спробували працювати не за спеціальністю. 28 % студентів мають постійну роботу не за спеціальністю (із них 5,4 % студенти бюджетної форми навчання та 22,6 % – контрактної). 22,6 % студентів працюють не за спеціальністю періодично у вільний час (із них 6,5 % студенти бюджетної форми навчання та 16,1 % – контрактної) (табл. 3; рис. 3).

Таблиця 3 – «Чи маєте Ви досвід роботи не за спеціальністю?»

№	Відповідь	Студенти бюджетної форми навчання	Студенти бюджетної форми навчання, (%)	Студенти контрактної форми навчання	Студенти контрактної форми навчання, (%)	Всього	Всього, (%)
1	Маю постійну роботу	10	5,4	42	22,6	52	28
2	Працюю періодично у вільний час	12	6,5	30	16,1	42	22,6
3	Лише спробував працювати	14	7,5	28	15,1	42	22,6
4	Лише планую почати працювати	10	5,4	12	6,5	22	11,8
5	Не маю досвіду роботи	8	4,3	20	10,8	28	15,1
Всього:		54	29	132	71	186	100

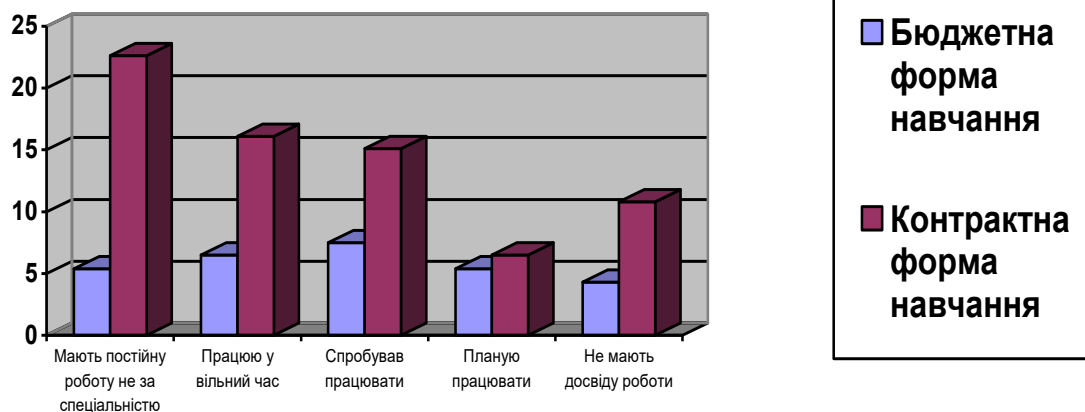

Рисунок 3 – «Чи маєте Ви досвід роботи не за спеціальністю?»

22,8 % студентів лише спробували працювати не за спеціальністю (з них 7,5 % студенти бюджетної форми навчання та 15,1 % – контрактної). 11,8 % студентів планують почати працювати не за спеціальністю (із них 5,4 % студенти бюджетної форми навчання та 6,5 % – контрактної). Не мають досвіду роботи не за спеціальністю 15,1 % студентів (із них 4,3 % студенти бюджетної форми навчання та 10,8 % – контрактної).

Так, 73,2 % студентів мають постійну роботу, працювали періодично у вільний час або лише спробували працювати, проте лише чверть студентів 24,8 % закінчують академію маючи постійну роботу або спробувавши працювати за спеціальністю, 75,3 % студентів досвіду роботи за спеціальністю не мають, а 26,9 % взагалі не пробували працювати.

Питання «Що допоможе Вам при працевлаштуванні?» дозволяє дослідити погляди студентів на проблему власного працевлаштування (табл. 4, рис. 4). Більшість студентів, як бюджетної, так і контрактної форм навчання, вважають, що їх головними перевагами при працевлаштуванні є професійні знання, так вважає 47,3 % студентів. 38,7 % студентів (12,9 % бюджетної форми навчання та 25,8 % контрактної) вважають, що при працевлаштуванні допомагає досвід попередньої роботи. Також гарною перевагою при працевлаштуванні 22,6 % студентів вважають володіння додатковою (технічною) спеціальністю (з них 2,2 % студентів бюджетної форми навчання та 20,4 % – контрактної). Навиками роботи в комп'ютерних програмах вважають гарним помічником при працевлаштуванні 30,2 % опитаних студентів, серед яких 10,8 % студентів бюджетної форми навчання та 19,4 % – контрактної.

Таблиця 4 – «Що допоможе Вам при працевлаштуванні?»

№	Відповідь	Студенти бюджетної форми навчання	Студенти бюджетної форми навчання, (%)	Студенти контрактної форми навчання	Студенти контрактної форми навчання, (%)	Всього	Всього, (%)
1	Досвід попередньої роботи	24	12,9	48	25,8	72	38,7
2	Професійні знання	30	16,1	58	31,2	88	47,3
3	Володіння додатковою спеціальністю	4	2,2	38	20,4	42	22,6
4	Володіння комп'ютерними програмами	20	10,8	36	19,4	56	30,2
5	Додаткові курси та тренінги (Бухгалтерія ІС та інші)	14	7,5	36	19,4	50	26,4
6	Особистісні зв'язки	2	1,1	18	9,7	8	10,8
7	Вміння грамотно проходити співбесіду та заповнювати резюме	4	2,2	8	4,3	12	6,5

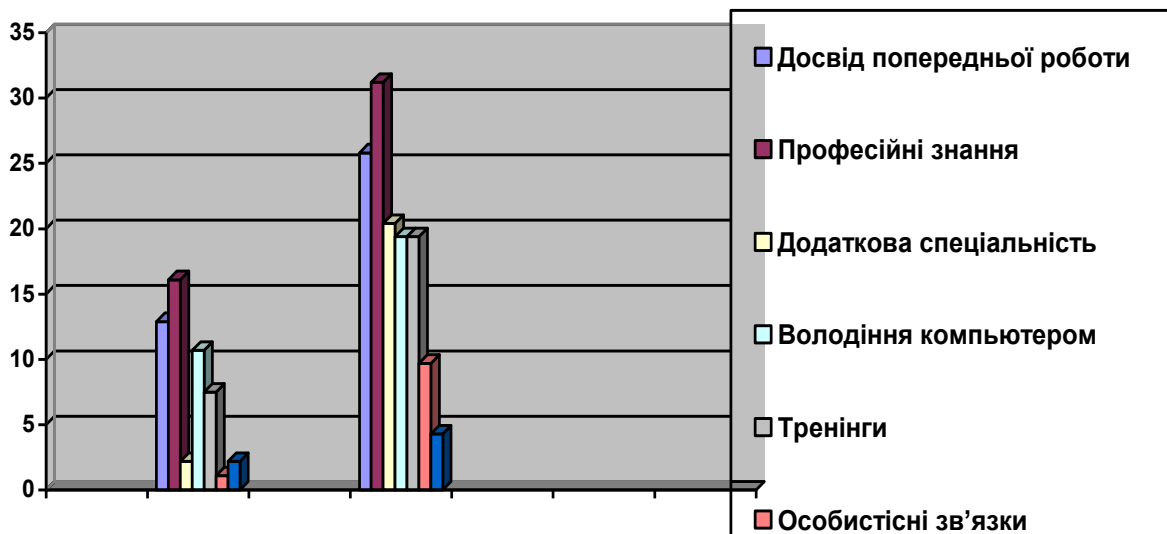

Рисунок 4 – «Що допоможе Вам при працевлаштуванні?»

Опанування курсів та тренінгів, таких як Бухгалтерія 1С вважають необхідними 26,4 % студентів (серед яких 7,5 % студентів бюджетної форми та 19,4 % – контрактної). Проте лише 6,5 % (2,2 бюджетної форми навчання та 4,3 % – контрактної) вважає необхідним навчатись, грамотно проходити співбесіду та заповнювати резюме для вдалої презентації роботодавцю власних надбань. Найменша кількість студентів 10,8 % (1,1 % бюджетної форми навчання та 9,7 % – контрактної) розраховує при працевлаштуванні на особистісні зв'язки.

Питання «Які дисципліни та тренінги допомагають Вашій успішній адаптації на ринку праці?» (табл. 5; рис. 5) показало, що більшість 45,2 % студентів (серед яких 14 % студенти бюджетної форми та 31,2 % – контрактної) вважають найбільш перспективним для успішної адаптації на ринку праці поглиблене знання іноземних мов. 30,1 % студентів (7,5 % бюджетної форми та 22,6 % – контрактної) вважають, що успішній адаптації найбільш сприяє проходження курсів «Бухгалтерія 1 С».

Таблиця 5 – «Які дисципліни та тренінги допомагають Вашій успішній адаптації на ринку праці?»

№	Відповідь	Студенти бюджетної форми навчання	Студенти бюджетної форми навчання, (%)	Студенти контрактної форми навчання	Студенти контрактної форми навчання, (%)	Всього	Всього, (%)
1	Поглиблене знання іноземних мов	26	14	58	31,2	84	45,2
2	Курси «Бухгалтерія 1 С»	14	7,5	42	22,6	56	30,1
3	Тренінг «Вдала співбесіда»	-	-	8	4,3	8	4,3
4	Самоменеджмент, тайм-менеджмент та навички самопрезентації	26	14	20	10,8	46	24,8
5	Комп'ютерні курси	4	2,2	48	25,8	52	28

28 % студентів (2,2 % бюджетної форми та 25,8 % – контрактної) вважають, що успішній адаптації найбільш сприяє проходження комп'ютерних курсів.

Менше уваги студенти приділяють самоменеджменту, тайм-менеджменту та розвитку навичок самопрезентації – 24,8 % з яких 14 % студентів бюджетної форми навчання та 10,8 % – контрактної. Найменша кількість студентів 4,3 %, (студенти контрактної форми навчання) вважають за потрібне проходити тренінг «Вдала співбесіда» для успішної адаптації на ринку праці. До того ж, студенти контрактної форми навчання виявили набагато більше активності, ніж бюджетної.

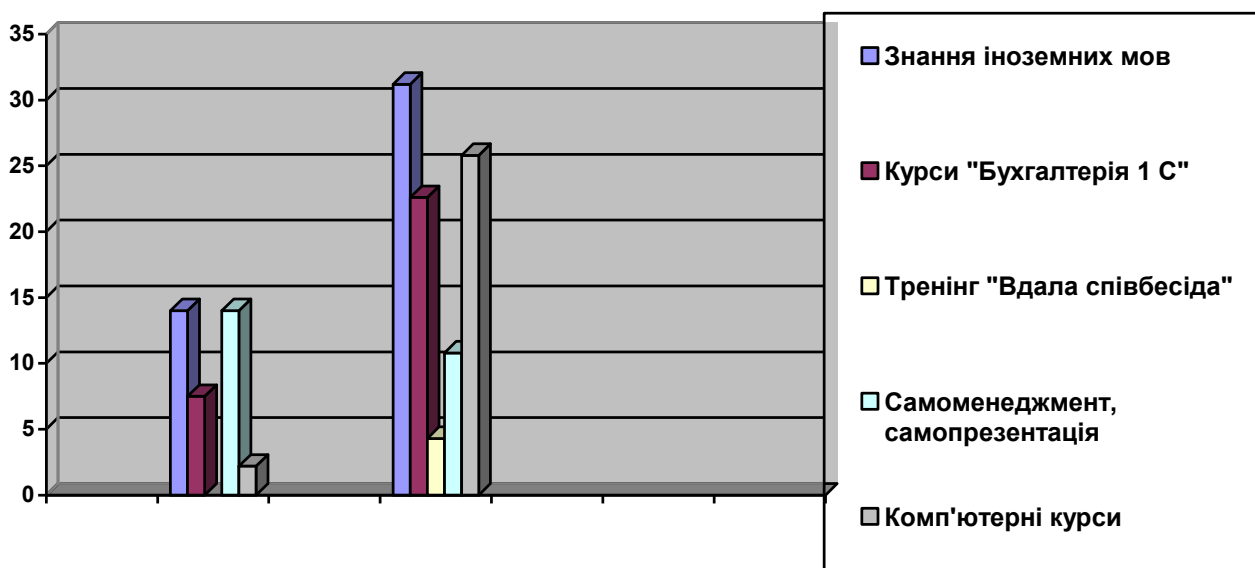

Рисунок 5 – «Які дисципліни та тренінги допомагають Вашій успішній адаптації на ринку праці?»

Питання «Що для Вас є головним, пріоритетним у майбутній роботі (професії)?» показало, що пріоритетним в майбутній роботі більшість студентів вважає: кар'єрні можливості – 61,3 % (серед яких 18,3 % студентів бюджетної форми та 43 % – контрактної), гарний колектив – 60,3 % (серед яких 19,4 % студентів бюджетної форми та 40,9 % –контрактної) та велика заробітна плата – 59,2 % (серед яких 22,6 % студентів бюджетної форми та 36,6 % – контрактної). Дещо менший відсоток студентів цінує творчий характер роботи – 37,6 % (серед яких 11,8 % студентів бюджетної форми та 25,8 % – контрактної) та відповідність роботи здібностям – 30,1 % (серед яких 9,7 % студентів бюджетної форми та 20,4 % – контрактної) (табл. 6; рис. 6).

Таблиця 6 – «Що для Вас є головним, пріоритетним в майбутній роботі (професії)?»

№	Відповідь	Студенти бюджетної форми навчання	Студенти бюджетної форми навчання, (%)	Студенти контрактної форми навчання	Студенти контрактної форми навчання, (%)	Всього	Всього, (%)
1	Велика заробітна плата	42	22,6	68	36,6	110	59,2
2	Творчий характер роботи, можливість самореалізації	22	11,8	48	25,8	70	37,6
3	Гарний колектив	36	19,4	76	40,9	112	60,3
4	Кар'єрні можливості	34	18,3	80	43	114	61,3
5	Відповідність роботи здібностям, цікава робота	18	9,7	38	20,4	56	30,1
6	Можливість досягти визнання та поваги	12	6,5	14	7,5	26	14
7	Самостійність та відсутність регламентації	2	1,1	4	2,2	6	3,3
8	Можливість приносити користь людям	14	7,5	20	10,8	34	18,3
9	Престижність роботи	6	3,2	18	9,7	24	12,9
10	Можливість зайняти високу посаду та отримати владу	4	2,2	22	11,8	26	14
11	Можливість працювати з сучасними новими технологіями	8	4,3	12	6,5	20	10,8

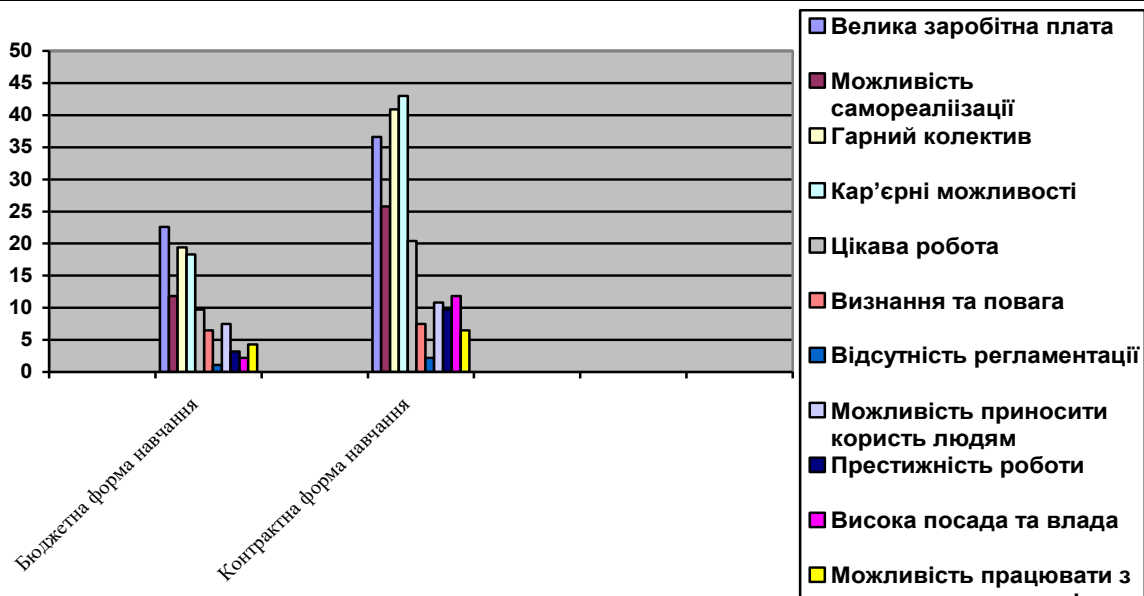

Рисунок 6 – «Що для Вас є головним, пріоритетним в майбутній роботі (професії)?»

Менш бажаними є: можливість досягти визнання та поваги – 14 % (серед яких 6,5 % студентів бюджетної форми та 7,5 % – контрактної), можливість зайняти високу посаду та отримати владу – 14 % (серед яких 2,2 % студентів бюджетної форми та 11,8 % – контрактної), престижність роботи – 12,9 % (серед яких 3,2 % студентів бюджетної форми та 9,7 % контрактної), можливість працювати з сучасними новими технологіями – 10,8 % (серед яких 4,3 % студентів бюджетної форми та 6,5 % – контрактної).

Майже не цікавить студентів самостійність та відсутність регламентації робочого часу – 3,3 % (серед яких 1,1 % студентів бюджетної форми та 2,2 % – контрактної).

Питання «Які технології пошуку роботи Ви використовували чи збираєтесь використати при власному працевлаштуванні?» дозволяє дослідити погляди студентів та їх оцінку результативності заходів з працевлаштування (табл. 7; рис. 7).

Таблиця 7 – «Які технології пошуку роботи Ви використовували чи збираєтесь використати при власному працевлаштуванні?»

№	Відповідь	Студенти бюджетної форми навчання	Студенти бюджетної форми навчання, (%)	Студенти контрактної форми навчання	Студенти контрактної форми навчання, (%)	Всього	Всього, (%)
1	Ярмарки вакансій, що проводяться в академії	12	6,5	2	1,1	14	7,6
2	Самостійна розсилка резюме	38	20,4	74	39,8	112	60,2
3	Самостійне звернення до відділів кадрів бажаних підприємств	24	12,9	48	25,8	72	38,7
4	Самостійне працевлаштування шляхом пошуку вакансій за допомогою ЗМІ	22	11,8	64	34,4	86	46,2
5	Центри зайнятості	2	1,1	12	6,5	14	13
6	Звернення до приватних кадрових рекрутингових агентств	2	1,1	8	4,3	10	5,4
7	Не відповіли	8	4,3	12	6,5	20	10,8

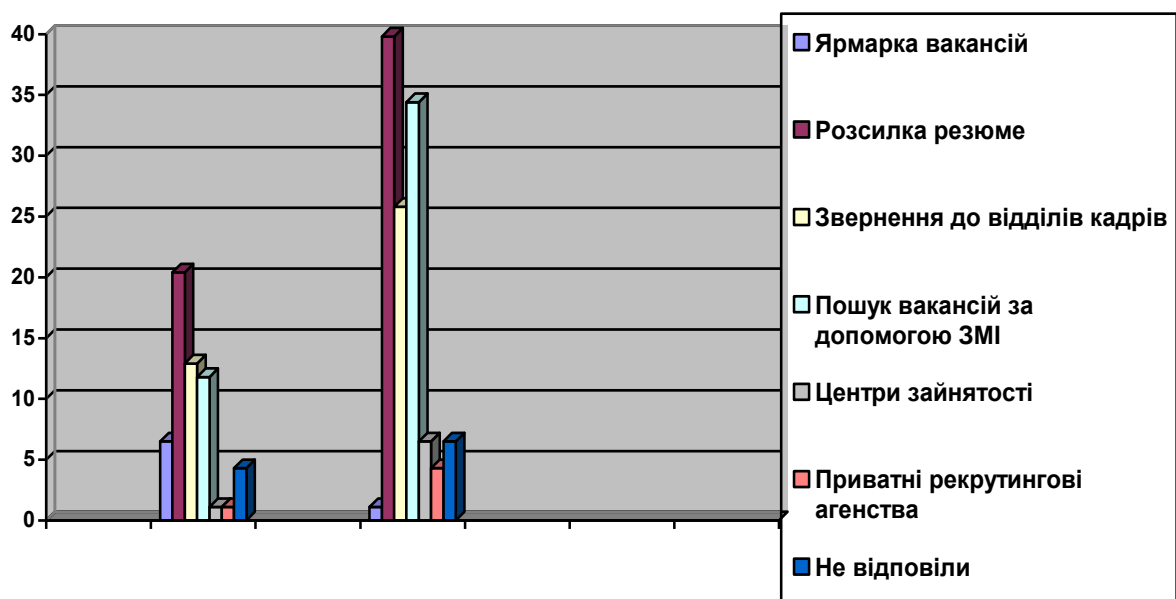

Рисунок 7 – «Які технології пошуку роботи Ви використовували чи збираєтесь використати при власному працевлаштуванні?»

Викликає стурбованість досить великий відсоток студентів – 10,8 % серед яких 1,1 % студентів бюджетної форми навчання та 6,5 % – контрактної, що не відповіли на це питання.

Так, більшість – 60,2 %, серед яких 20,4 % студентів бюджетної форми навчання та 39,8 % – контрактної планують при власному працевлаштуванні самостійно розсилати власні резюме в бажані компанії. 46,2 % студентів (11,8 бюджетної форми навчання та 34,4% – контрактної) планують самостійно шукати вакансії за допомогою оголошень в ЗМІ. 38,7 % студентів (12,9 бюджетної форми навчання та 25,8% – контрактної) збираються самостійно особисто звертатися до відділів кадрів бажаних підприємств.

Менша кількість студентів розраховують на: ярмарки вакансій, що проводяться академією – 7,6 % (6,5 % студентів бюджетної форми навчання та 1,1 % – контрактної); центри зайнятості – 13 % (1,1 % студентів бюджетної форми навчання та 6,5 % – контрактної); приватні кадрові рекрутингові агентства – 5,4 % (1,1 % студентів бюджетної форми навчання та 4,3 % – контрактної).

На питання «Чи бажаєте Ви отримувати інформацію про вакансії, що надходять до академії?» відповіли 100 % опитаних студентів (табл. 8; рис. 8)

Таблиця 8 – «Чи бажаєте Ви отримувати інформацію про вакансії, що надходять до академії?»

№	Відповідь	Студенти бюджетної форми навчання	Студенти бюджетної форми навчання, (%)	Студенти контрактної форми навчання	Студенти контрактної форми навчання, (%)	Всього	Всього, (%)
1	Так, бажаю	36	19,4	86	46,2	122	65,6
2	Ні, не бажаю	18	9,7	46	24,7	64	34,4
Всього:		54	29,1	132	70,9	186	100

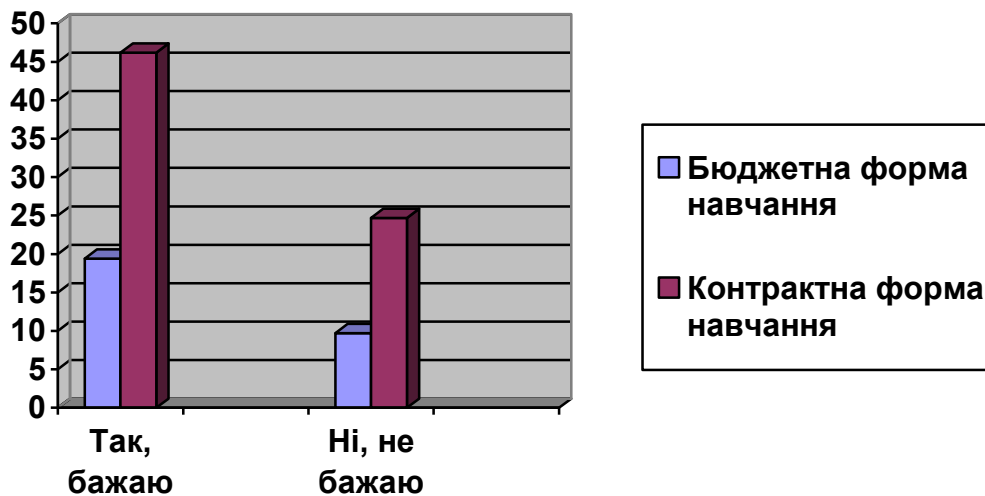

Рисунок 8 – «Чи бажаєте Ви отримувати інформацію про вакансії, що надходять до академії?»

Зі 186 опитаних студентів 65,6 % бажають отримувати інформацію про вакансії, що надходять до академії, з них 19,4 % студентів бюджетної форми навчання та 61 % – контрактної. Не бажають отримувати інформацію про вакансії – 34,4 %, з яких 9,7 % студентів бюджетної форми навчання та 24,7 % – контрактної.

В результаті дослідження було виявлено та проаналізовано основні запити та очікування студентів випускних курсів Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова від першого робочого місця та рівень їх активності по відношенню до власної адаптації.

Слід зазначити, що є досить активні студенти. Так, 73,2 % студентів випускних курсів (19,4 % бюджетної та 53,8 % – контрактної форми навчання) мають досвід роботи, проте лише 24,8 % (8,6 % бюджетної та 16,2 % – контрактної форми навчання) із них за спеціальністю. При цьому, вважають, що не мають потрібного досвіду роботи за спеціальністю 58,1 % студентів (14 % бюджетної та 44,1 %

– контрактної форми навчання). Взагалі не мають досвіду роботи і не замислювались над цим 15,1 % студентів (4,3 % бюджетної та 10,8 % контрактної форми навчання). З нашої точки зору це спричинило суперечність, яка полягає в тому, що студенти стаціонару не мають права працювати на молодших курсах, але зобов'язані бути працевлаштовані до моменту закінчення академії. Це робить деяких студентів пасивними, психологічно віддаляючи термін працевлаштування до моменту закінчення академії, тим самим позбавляючи їх можливості активної адаптації до сучасних вимог роботодавця.

Виходячи з того, що більшість студентів як бюджетної, так і контрактної форм навчання планують після закінчення академії працювати за спеціальністю, але не в галузі зв'язку (37,6 %) або вагаються (25,8 %) и лише 19,4 % студентів планують працювати за спеціальністю в галузі зв'язку, бажано активізувати співпрацю з роботодавцями саме галузі зв'язку, підкреслюючи переваги цієї галузі на всіх профорієнтаційних заходах Академії та заходах з працевлаштування.

Крім цього, 58,1 % студентів випускних курсів на час закінчення Академії не мають досвіду роботи за спеціальністю, при тому лише 15,1 % взагалі не мають досвіду роботи. Отже, бажано допомагати студентам в пошуку навіть періодичної роботи за спеціальністю та рекомендувати поєднувати роботу за фахом навчанням, особливо на останніх курсах.

Виходячи з дослідження випускники Академії недооцінюють значення вміння грамотно проходити співбесіду та правильно складати резюме. Отже, бажано пояснювати студентам на професійних фахових дисциплінах значення не лише набуття знань, але й вміння їх демонструвати в рамках самопрезентації себе роботодавцю.

Висновки. У статті розглядаються процеси адаптації майбутніх фахівців, менеджерів та економістів зв'язку до вимог сучасного ринку праці. На прикладі випускників Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова досліджені запити та очікування майбутніх фахівців від першого робочого місця, а також розроблено низку рекомендацій щодо процесу оптимізації, процесу працевлаштування та профорієнтації студентів економічних та управлінських спеціальностей Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Одеської національної академії ім. О.С. Попова.

Література

1. Балакірева О. М. Проблеми працевлаштування та міграційні орієнтації молоді / О.М. Балакірева, О.В. Валькована // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 4. – С. 76-91.
2. Дискримінація українських студентів у системі вищої освіти [Електронний ресурс]. – <http://myreferatik>.
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – <http://ukrstat.org/uk>.
4. Проект з покращення освіти в Україні [Електронний ресурс]. – http://www.csr-ukraine.org/skm_keys.html.
5. Садрицька С. В. Мотивація вступу до ВНЗ українських студентів: тенденції останніх років // Наукове онлайн видання «СОЦІОПРОСТІР». – 2010. – № 1. – С. 56-60.
6. Соціальні проблеми працевлаштування молоді / [Балакірева О.М., Яременко О.О., Валькована О.В., Онікієнко О.О.]. – К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 132 с.
7. Спосіб життя «покоління У» дослідять соціологи. — Інформаційне агентство УНІАН [Електронний ресурс] / – <http://www.unian.net/ukr/news/news-378049.html>.